

JOSÉ MAURO DE
VASCONCELOS

Kardeşim
Rüzgâr
Kardeşim
Deniz

32. BASKI

Çeviri: ZEYYAT SELİMOĞLU

♥ can
modern

JOSÉ MAURO DE
VASCONCELOS

KARDEŞİM RÜZGÂR,
KARDEŞİM DENİZ

Can Modern

Kardeşim Rüzgâr, Kardeşim Deniz, José Mauro de Vasconcelos

Çeviri: Zeyyat Selimoğlu

Barro Blanco

© 1959, Companhia Melhoramentos de São Paulo, Brezilya

© 1985, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1985

32. basım: Temmuz 2023, İstanbul

Bu kitabın 32. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: şirin Etik

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: İmak Ofset Basım Yayın Anonim şti.

Akçaburgaz Mah. 137. SK. No:12

Esenyurt, İstanbul

Sertifika No: 71320

ISBN 978-975-07-1980-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAğITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

JOSÉ MAURO DE
VASCONCELOS
KARDEŞİM RÜZGÂR,
KARDEŞİM DENİZ

ROMAN

Çeviri
Zeyyat Selimoğlu

♥can

José Mauro de Vasconcelos'un Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Şeker Portakalı, 1983

Güneşi Uyandırılım, 1983

Kaygım Rosinha, 1983

Yaban Muzu, 1984

Delifşek, 1993

Çıplak Sokak, 1994

Kırmızı Papağan, 1998

JOSÉ MAURO DE VASCONCELOS, 26 Şubat 1920'de, Rio de Janeiro'nun Bangu mahallesinde doğdu. Yarı yerli, yarı Portekizli yoksul bir ailenin on bir çocuğundan biriydi. Ailenin yoksulluğu nedeniyle çocukluğunu Brezilya'nın kuzeydoğusundaki Natal kentinde, akrabalarının yanında geçirdi ve okumayı tek başına öğrendi. Resim, hukuk ve felsefe alanında öğrenim görmek istediye de vazgeçti. Natal'da iki yıl tıp eğitimi aldı. Çeşitli işlerde çalıştı. Boks antrenörlüğü, muz taşıyıcılığı, gece kulübünde garsonluk, ırgatlık, balıkçılık yaptı. Bir süre Kızıldeliler arasında yaşadı. 1942'de yazdığı ilk romanı *Yaban Muzu*'yla eşine az rastlanır anlatıcılık yeteneğini ortaya koydu. Ardından *Şeker Portakalı*, *Güneşi Uyandırılım*, *Kayığım Rosinha*, *Kardeşim Rüzgâr Kardeşim Deniz*, *Delifışek*, *Çıplak Sokak* gibi romanlarıyla ünü Brezilya sınırlarını aştı. Bugün yapıtları birçok ülkede büyük ilgiyle okunan yazar, 24 Temmuz 1984'te São Paulo'da öldü.

ZEYYAT SELİMOĞLU, 1922'de İstanbul'da doğdu. İÜ Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Bir süre armatörlük ve avukatlık yaptıktan sonra yazarlığa ve çevirmenliğe yöneldi. *Direğin Tepesinde Bir Adam* ile 1970 Sait Faik Hikâye Armağanı'na, *Koca Denizde İki Nokta* ile 1974 TDK Ödülü'ne, *Derin Dondurucu İçin Öykü* ile 1994 Haldun Taner Öykü Ödülü'ne değer görüldü. Özellikle deniz insanların yaşamlarını yansıtan öyküleriyle Türk edebiyatının seçkin adları arasında yer aldı. H. Böll, Y. Mişima, F. Dürrenmatt, M.A. Asturias, Y. Kavabata, B. Hrabal, M. Simmel, F. Molnar, S. Lenz, J.M. de Vasconcelos gibi dünya edebiyatının önde gelen yazarlarının yapıtlarını çevirdi. 2000 yılında İstanbul'da öldü.

BİRİNCİ BÖLÜM

1

Deniz adamları

“Çalsana şu ıslığını be Pocks! ıslığının şans getireceğini kafamıza kakar durursun hep,” dedi asıl adı Pedro olan Kızılsaç.

Kızılsaç, dürülmüş halatın üzerinde oturuyor, mısır yaprağı sigarasını tütürüyor, duman gözlerini yakıyordu. Gözlerini değil de gözünü demek daha doğru belki; çünkü tek gözü vardı. Ötekini yıllar önce bir kavgada yitirmişti. Zaman zaman elini keyifsiz bir tavırla kızıl saçlarına daldırıyor, sonra yeniden tek mavi gözünü öfkeyle kısıyordu.

“Hadisene be Pocks! Çal şu ıslığımı da rüzgâr çıksın artık!”

“Boşuna Kızılsaç, boşuna! İnanamıyorum.”

Yine de yanaklarını şişirdi Pocks. Esmer suratını çirkinleştiren yara izleri şimdi daha da büyük görünüyordu. Yavaştan bir ıslık tutturdu:

Gel, kardeşim rüzgâr,
O yabani köpek beni ısıracak.

Gel, kardeşim rüzgâr,
Niyeti beni parçalamak...

Es artık es, ayaklan artık rüzgâr,
O yabani köpek beni ısıracak.

Ormanı, denizi aş da gel,
Niyeti beni parçalamak...

Adamlar gözlerini kıyı gemisinin yelkenlerine dikmişler, heyecanla bakıyorlardı. Boşuna! En ufak bir esinti bile yoktu. Yelkenler laçkaydı, gevşemiş kalmıştı.

“Gözlüğümün üzerine bahse girerim ki şu kahrolası poyraz çıkmayacak,” dedi Anton Kaptan.

Anton Kaptan, gözlüğünü ortaya koydu mu, tamamdı; o zaman akan sular dururdu.

“Hay Allahın belası,” diye düşündü Dorcelino. “Şu poyraz yarım saat içinde çıkmazsa ancak yarın ikindide, sular yükselince Macau’da olabiliriz.”

Hepsi de denizden esecek rüzgârı dört gözle bekliyordu. Kara tarafında Alagamar Feneri, gecenin içine karatahtadaki tebeşir çizgilerini andıran çizgiler atarken ötelerde, dışarıda, gökyüzü kapkaraydı.

Gemi, liman ağzındaki ölü dalgalar üzerinde yalpalıyordu. Özellikle güçlü bir dalga omurgaya vurdu mu da şöyle bir sarsılıyordu olduğu yerde.

“Senin saat ne diyor, Dorcelino?” diye sordu Eusébio.

Dorcelino, cebinden kocaman bir saat çıkardı. Bu saat çok önemliydi onun için, babasından kalmıştı ona.

“Dokuz,” dedi Dorcelino, hoşnutsuz.

“Öyleyse bugün giremeyiz artık içeriye!”

“Ya ne bekliyordun?”

“Bizim babalık birazdan toplatır yelkenleri. Bahse girer misin?”

Anton Kaptan, söyleneni duymuş gibi, kaptan köşkünden seslendi:

“Yelkenler mayna, çocuklar! Bugünlük bu kadar. Ya-

rın yeni bir gündür!”

Güverte parmaklığının üzerine tırmanan Pocks, kaptan köşkünün üstüne uzanmış uyumakta olan Chicão’ya seslendi:

“Hey Chicão, yelkenler toplanacak! Uyuklamanın sırası mı ulan?”

Chicão, güverteye atlayıp anayelkeni toplamak için Pocks’a yardım etmeye koyuldu.

Bocurgattan düğümleri söküp halatları boş bıraktılar. Direnerek inleyen yelkenler yavaş yavaş inip direklerin çevresine düştüler.

“Hadi gel de mizanadaki Dorcelino ile Eusébio’ya yardım edelim!”

Mizana yelkeni bütün yelkenler içinde en huysuzudur. Belki de geminin ortalarına düştüğü için.

Dorcelino’nun örme gömleği ter içinde kalmıştı.

Pocks homurdandı: “Böylesini de hiç görmedim. Böyle yapış yapış olan bir adam! Ne zaman belaya çatsak, suda boğulmuş fareden farkı kalmaz!”

“Adam dediğin, tepeden tırnağa terler böyle.”

Dördü birden mizana yelkenini indirdiler.

Bu arada Kızılsaç ile lostromo Lucas da flock yelkenini indirmişler, sağlama almışlardı. Yeniden kaptan köşkünün üzerine çıkan Chicão, kollarını başının üzerinde kavuşturup gökyüzüne baktı. Yıldızları en iyi böyle seyrediyordu. Bakışları direğe yöneldi ve orada, yalnız kendisinin görebildiği şeyleri gördü.

Gemi ne zaman sallanmaya koyulsa direk küçük bir daire çizmeye başlıyor, sanki koca bir bilardo istekasıymış gibi çeşitli yönlere dağılmış yıldızları dürtmeye çalışıyordu. Chicão, arkadaşlarına hiç açmazdı bunu, ne dediğini anlayamayacaklarından kuşkusu yoktu.

Çok geçmeden Kızılsaç da tırmanıp Chicão’nun yanına oturdu, yeni bir mısır yaprağı sigarası yaktı.

“Allah kahretsin! Çoktan içinde olabilirdik. Şimdi işin yoksa sabaha kadar bekle dur.”

“Ne fark eder, ha bugün, ha yarın!”

“Elbette, sana göre hava hoş, Joantina nasıl olsa bekliyor seni. Ya ben? Bende şans nanay.”

“Ben şimdi Joantina’yı düşünmüyorum.”

“Yok yahu! Sen beni enayi mi sandın? Öyleyse neden; neden şuraya uzanmış göğe bakıp duruyorsun öyle?”

“Hiçbir şey düşündüğüm yok. Söyledim ya sana.”

“Bugün içeri girebilseydik... Ben...” Kızılsaç sustu.

“Sarı Margarida garanti bekliyordur seni.”

“Ulan ne dümenci herifsin; yine numara yapıyorsun.”

Chicão güldü. Gözleri, Alagamar Deniz Feneri’nin, denizi tarayıp geminin hemen dibine kadar ulaşan ışığındaydı. Biraz ötede, Lucas, küpeşteye yaslanmış, Anton Kaptan’la konuşuyordu:

“... şey işte, sanırım alacağım. Öyle bir gömleğe hevesim var işte. Benim o eski gömleğe katlanamıyorum artık. Ne zaman giysem bozuluyorum. Bir dahakine şöyle mavi bir gömlek alacağım.”

Chicão’nun kirpikleri ağırlaşıyordu. Kızılsaç’ın hâlâ konuştuğunun, gevezelik etmeye bayıldığıнын farkındaydı ama uyku ağır basmıştı sonunda. Chicão yanına dönüp uykuya daldı. Çok geçmeden ötekiler de uyudu ve onlarla birlikte, deniz yolcularının yoldaşı kutsal anamız da.

Yelkenli yük gemisi Ricardo Barreto’dan daha güzeliydi yoktu. Büyük, temiz, bakımlı, gösterişli, hem de incecikti. Ayrıca, olsa olsa ancak çok büyük yelkenlilerde görülebilecek bir süsü vardı: bordasında, dört karış genişliğinde bir kuşak. Ne deniz havasıyla, ne suya dalıp çıkmalarla ne de tuza batmış fırtınalarla sararmamış olan yelkenleri, çiçekler gibi bembeyaz parıldardı.

Poyraz daha sabahtan esmeye başlamıştı, ama gemiciler yelkenleri ancak saat ikide fora edebileceklerdi. Gemi, yalnız yelkenlilerin girebildiği Rio Açu Nehri'nin ağzında bekliyordu. Sular burada sevecendir, gelip geçen gemilerin burunlarını okşar, ama zaman zaman ayaklandığı, eşi görülmemiş bir kötülüğe kapıldığı da olur. Kimileri bundan gelgit olayının sorumlu olduğunu öne sürerler; oysa gerçekte, dalgaların birden somurtarak gerilemesinin ve sonunda bütün bütüne yok olmasının gelgit olayıyla hiçbir ilgisi yoktur. Macau'nun en yaşlısı ihtiyar Malachias'ın vaktiyle anlattığına göre, suların küskünleşmesinin nedeni, bir geminin sefere çıkıp da geri dönmemesi ya da bir başkasının sonsuza dek denizin derinliklerine gömülmesiymiş. Ama bugün, Rio Açu'nun suları duyduğu keyifle kabarıyordu böyle, bütün kuzeydoğu kıyısının en güzel gemisini, Ricardo Barreto'yu kabul edecekti de ondan.

Gemiciden çok açıcı olan Pocks, bu bekleme süresinden yemeği hazırlamak için yararlandı.

“Şu pastırmanın kokusuna diyecek yok, Pocks!”

Ve Pocks, duyduğu keyiften dört köşe oluyordu; bütün gemide, milletin tadına doyamadığı pastırmalı kuru fasulyeyi onun gibi yapabilen tek bir kişi bile yoktu.

Dorcelino'nun saati ikiyi on iki geç, Anton Kaptan, yelkenleri fora etmelerini bildirdi. Bu kez bütün gemiciler büyük bir zevkle işe giriştiler. Üstelik Kızılsaç, bir de şarkı tutturmıştu. Elbette! Denizden gelenler karaya hemen ayak basmaya can atarlar. Bir gemici için en kötüsü denizle kara arasında kalakalmaktır. Yeniden deniz özlemine kapılmadan önce karaya çıkmak ister gemici; dinlenmek, rahatlamak ister; kadın ister.

Yelkenler daha yeni fora edilmişti ki denizden esen rüzgâr bir canavar gibi üzerlerine saldırdı. Ricardo Barreto, su yüzeyinden bir karış yükselir gibi oldu. Gemi bir anlığına suyun üzerinde, sanki soluk almak istiyormuş-

çasına hareketsiz kalarak havalandı, ama çok geçmeden ileriye doğru kaydığını gitti.

Anton Kaptan'ın elleri dümen çarkındaydı. Gücü kuvvetiyle ondan çok daha üstün olanlar vardı, ama bu gözleri zayıf ihtiyar yok mu, bir bakışta ve iskandilsiz deniz dibini okumakta, girişteki sürüyle kum yığınına tanımakta topunu yaya bırakırdı. Rio Açu'da büyümüş, hayatını burada geçirmişti. Onun içindir ki bu rota üzerinde dümeni hiç kimseye bırakmaz ve kıyı yelkenlisi, Anton Kaptan'ın ellerinden aldığı buyrukları harfi harfine yerine getirirdi. Tekne yoluna devam etti, uyarı işareti olsun diye sopalar saplanmış kum yığınlarının arasından dosdoğru ilerledi.

Yengeçlerle, çağanozlarla, pis kokulu çamurla dolu bir parça dolma toprağın ötesinde, çirkin, kara ve yıkılmaya yüz tutmuş Alagamar Feneri'yle kara göründü. Natal'dan, Recife'den, Maceió'dan yeni haber almak isteyen balıkçı tekneleri yelkenliye iyice yaklaştılar.

Kıyı şeridi ve sonra da tanıdık teknelerle dolu liman görünmüştü işte. Hepsi de buradaydılar: Potengi, Maria Nina ve hiçbir fırtınaya pabuç bırakmadığı, her tehlikeyi göze aldığı, delişmen olduğu söylenen Tanrının Parmağı. Bu tekne, Damasceno Kaptan'ındı. Birkaç kez satışa çıkarılmış, ama almak isteyen çıkmamıştı.

Kent, yelkenleri açılmış belki bin tane direğin oluşturduğu bir ormanın ardında saklıydı. Şu anda Ricardo Barreto, hüznü dolu bir yerden geçiyordu: İçme suyunun dağıtıldığı yerden. İçme suyu, Barreira kıyısından teknelerle getiriliyor, halka, haklı haksız dağıtılıyordu. Yoksullar, ellerinde eski gaz bidonlarıyla, sabırla sıralarını bekliyorlardı. Ama susuzluk, Macau'nun kente çökmüş tek belası değildi. Öbür uçta da tuzlalar yer alıyordu, bembeyaz, korkunç, ölümcül tuzlalar. İnsanların sağlığını ve gözlerindeki ışığı söndüren tuzlalar. Katil tuzla-

lar. Sipsivri tuz tepeleriyle, Tanrı'ya kafa tutarcasına dimdik yükselen tuzla memeleri.

Chicão gülümsedi.

Kızılsaç şöyle bir yüzüne bakıp, "Demek öyle," dedi, "demek onu düşünmüyorsun ha!"

"Güzel bir gece olacak..."

Kızılsaç'ın gözleri hüznle doldu. Ne şanssız biri olduğunu düşündü. Joaninha gibi bir kadın bulamıyordu. Onun gibi bir kadınla evlenebilirdi bile.

Joaninha, gaz almak üzere Dom Miguel'in dükkânına gelmişti.

Ricardo Barreto'nun seferden döndüğünü duyan Dom Miguel, anlamlı bir bakışla baktı. "Ee Joaninha, sevinçli misin bakalım?"

"Pek değil."

"Hmm. Siz kadınlar yok musunuz, nedense düşündüğünüzün hep tersini söylemek zorundasınızdır sanki."

Joaninha güldü, gaz şişesini alıp sokağa çıktı. Yürüyüşünden yaşama sevinci, şirinlik, gençlik taşıyordu. Eve gelince şişeyi mutfağa bıraktı ve odasına girerken düşündü: "Çok, hem de çok mutluyum. Birazdan Chicão gelir. Erkek dediğin onun gibi olur. Birazdan ellerim düz, kara saçlarını okşayarak sırtından aşağı inecek, hep daha aşağıya doğru. Onun bedeni... eti... Aşk harika bir şey."

Oturma odasında tığ işleyen Cristina Teyze, Joaninha'nın keyifle güldüğünü görünce, "N'oluyor, Joaninha, nen var?" diye sordu.

"Bil bakalım!"

"Geldi, değil mi?"

"Geldi mi? Kim?"

"Kim olacak canım!"

"Evet teyze, Ricardo Barreto geldi."

“Onun için mi böyle keyiflisin?”

“Keyifsiz mi olmalıydım?”

Cristina Teyze, nasıl da anlayış gösterirdi ona! Eh işte, o da gençti bir zamanlar, yaşama sevinciyle dolu ve güzeldi. O da erkekleri aşka getirmiş, o da bir denizciyi sevmişti; zaman zaman seferden dönen bir denizciyi. Ama çok yıllar önceydi bu, gerilerde kalmıştı. Zaman, Cristina Teyze'nin hayatında güzel olan her şeyi yıkıp bozmuştu. Şimdi yaşlıydı artık, yalnızca dualarla ve tığ örgüleriyle haşır neşir oluyordu; gizli gizli kendi gençliğini anımsarken, başkalarının mutlu olduğunu görmekten zevk alıyordu. Anılarıyla ilgili çok şey anlatabilirdi aslında, ama hepsini kendine saklıyordu. Biçimi bozulmuş, şişkölaşmış şu bedeni görenler, ona inanır mıydı? Elinde olmaksızın hafiften bir iç geçirdi. Joaninha aynanın karşısına geçmişti.

“Kendini güzelleştirmeye bak kızım! Güzelleştir kendini. Erkekler güzelse severler bir kadını. Zaman geçip gidince...”

Joaninha üstündekileri çıkarmış, iç giysisiyle kalmıştı; açık çay rengindeki teniyle iç giysisinin sarısından keskin bir çizgiyle ayrılan bu körpe, eşsiz bedeni birkaç metrelik ucuzundan kumaş örtüyordu. Saçlarını taramaya başladı. Acaba nasıl bir saçtan hoşlanırdı Chicão? Yandan mı ayırsaydı? Yoksa alnında bir kâkül mü yapardı? Arkaya mı tarasaydı saçlarını? Yoksa ortadan mı ayırsaydı? Aman sen de! Şöyle ya da böyle, nasıl olsa hoşuna giderdi onun!

Birden aşağı indirdiği ellerini dipdiri göğüslerinin üzerinden geçirip özlemle fısıldadı: “Ah, Chicão!”

İniltiyi duyan Cristina Teyze, başını kaldırdı, Joaninha'nın, bedenini okşadığını gördü. Gülerek tığ işinden çekti elini. “Ya, işte böyle Joaninha. Tanrı'ya şükret ki iki mandalınan var. Benim koca toplardan hayır mı gelir bana artık!”

Joaninha da gülmekten alamadı kendini.

Cristina Teyze, konuşmasını sürdürdü: "Sen gl he-
le, gl! Benim yaşıma gelince anlarsın bu sıcakta bunları
sürüklemenin ne demek olduğunu..."

Hava kararmaya başlamıştı. Zar zor doğrulan Cristi-
na Teyze, lambaya doğru sürüklendi, yaktı lambayı. Joa-
ninha rahat rahat giyinmeli, sevdiceği için sslenmeliydi.

Sonunda salar ortadan ayrıldı. Birazcık pudra, bir-
iki damla da güzel koku. Böyle iyiydi işte. Joaninha gl-
d. "Evet," diye düşündü, "ok gzelleştim doğrusu. Er-
kekler peşime taklıyormuş, tutkulu gözlerini benden
ayırıyorlarmış, bana göre hava hoş! Őimdiye dek tanı-
dığım erkeklerin topunu bir küpe doldursam, Chico'ya
benzeyen tek bir erkek bile çıkamaz o küpten." Odadan
ıkıp evin kapısının önüne dikildi.

Damasceno Kaptan, balıkçılar kıyısından evine d-
nyordu. Joaninha'nın nnden geçerken durdu, geç
kadını tepeden tırnağa bir szd.

"İyi akşamlar, Roado Limanı'nın güzeller güzeli! Vay
canına! Ama bugün harika bir güzelliğin var Joaninha!"

"Hıh, ben hep böyle güzeldim."

"Ama bugün her zamankinden çok daha güzelsin!"

Ağlarıyla, bir ipe dizip sırtına attığı balıklarıyla Da-
masceno yürüdü gitti. Balıktan dönen başka erkekler de
vardı. Tuzla işçileri de yorgun argın evlerine, karlılarına,
ocuklarına dönüyorlardı. Onların yaşadığı hayat balık-
ıların ve gemicilerinkine göre çok daha gt.

Cristina Teyze, lambayı oturma odasına götürdü,
karşı duvarda, ellerinde anahtarlarıyla Aziz Peter ve kon-
solun yukarısında da kocaman rakamlarıyla takvim g-
rnd. Çıplak duvarın bazı yerlerinde sıvalar dökülmüş-
t. Cristina Teyze, dua etmek üzere yatak odasına çekildi.

Joaninha, huzursuzluğunu nasıl bastıracağını bile-
miyordu. Chico neden hâlâ görünmemişti? Gemiye ge-

lir gelmez boşaltmazlardı ki, ertesi günü beklerlerdi hep. Peki Chicão nerede kalmıştı? Neden uzun sürmüştü böyle? Dostlarıyla karşılaşmış olmalıydı. Belki de meyhanedeydi, içiyordu. Yoksa –kim bilir– belki de pazarda alışverişteydi. Gittiği yerlerden haber almak isteyenler alıkoymuşlardı onu belki de...

Saatın akrebi ilerlemişti.

Saat dokuza doğru Joaninha kararını verdi. Gıcırıtıyla açılan kapıyı itti, lambanın fitilini kısıtı.

“Cristina Teyze!” diye seslendi. “Ben çıkıyorum, birazdan dönerim!”

Gece kapkaranlıktı, ne soğuktan ne de sıcaktan. Joaninha evden uzaklaştıkça daha da öfkeleniyordu. Şu Chicão yok mu, kesinlikle o karılardan biriyle Dört Yol Köşesi’nde oturmuş, o utanmaz, sürüp sürüştürmüş sarışınlardan biriyle bira içiyordu. Kim bilir, belki de timsahı andıran şu utanmaz cadının, Sarı Margarida’nın evindeydi...

Roçado Limanı’ndan genelevlerin bulunduğu kesime uzunca bir yol vardı, ama Joaninha hızlı yürüyordu. Sonunda hedefine, kalabalık, kötü ışıklandırılmış caddelere ulaştı. Buralar, limanda sürüyle teknenin demirli olduğu zamanlardaki gibiydi yine; ortalık gemi adamlarından geçilmiyordu. Bütün bu adamlar, hanidir perhizde oldukları için şimdi alkolden çok kadına düşkünlüydü. “Piranhalar gibi yırtıcıdırlar,” diye düşündü Joaninha, kalabalık arasından kendine yol açmaya çalışırken. Kendisiyle konuşmayı göze alamayan, tuza batmış, güneş yanığı, aç kalmış yabaniler! Bu adamlar Joaninha’yı tanıyorlardı. Bu güzelin hiç şakası olmadığını bilirlerdi. Erkekler, erkekler, dört bir yanda erkekler. Köşe başlarında dikili duruyorlardı. Genelevlerin pencerelerinden sarkıyorlardı. Gidiyor geliyorlar, herhangi bir kadın boşalsın diye bekliyorlardı. Ve evlerden kahaahalar, gürültü patırtılar, alkol kokuları yükseliyordu.

Joaninha, Margarida'nın pansiyonunun önünde durdu. Bir-iki adamı kenara itip içeriye göz attı ve kapı yarı açık durduğu için evden içeri daldı. Şehvetli bir yosma gibi gıcıklayan hafif ışık, loşluğu daha da loşlaştırıyordu. Dökülmüş içkilerden ıslanmış masa örtüleri yerlere kadar sarkmıştı. Erkekler, kucaklarına oturttukları karılara sarılmışlardı. Sigara tütürüyor, içki içiyorlardı. Bayağı bayağı da gülüyorlardı. Bir de baygın müzik olsa tablo bütünlenecekti.

Joaninha, nerdeyse tükürecekti duyduğu tiksintiden.

Chicão'yu görür görmez, gözlerinde şimşekler çaktı. İşte yanılmamıştı. Tam da düşündüğü gibi o sarışınlaydı işte! Boyalı, sarhoş, saçları bigudilerle kıvrılmış ve beyaz bacakları yukarılara kadar çıplak.

Joaninha, masanın dibine kadar sokuldu, ellerini kalçalarına dayadı.

Kadın, ayağa kalkıp korkuyla sandalyesine oturdu. Joaninha'ya bakan Chicão güldü.

“Nasılsın sevgilim?”

“Yürü bakalım Chicão! Seni almaya geldim!”

“Sen önden git, ben daha sonra gelirim.”

“Hemen kalkmazsan evden içeri adım atamazsın.”

“Öyle olsun.”

Joaninha dönüp gitti. Joaninha'nın öfkeden köpürdüğünü biliyordu Chicão... ya da büyük özlem içindeydi.

Yolda Joaninha, kendisine yiyecekmiş gibi bakan herifleri gözden geçirdi ve birden, erkeklerin pis yaratıklar olduğuna inandı. “Hayvanlar!” diye düşündü, “Hayvanlar!”

Chicão daha bir süre oturduğu yerde kaldı. Sonra, cebinden bir tomar para çıkarınca, yanındaki kadının gözlerindeki parıltıyı gördü. İçki parasını ödeyip kalktı, kadına da bir banknot fırlatıp yola koyuldu.

2

Aşk

Chicão'nun gerçek bir denizci olduğu, uzaktan anlaşılırdı: Geniş sırtıyla, güçlü kollarıyla, yanıklığıyla, güler yüzlülüğüyle, kavgacılığıyla, kadınlarla senlibenli olabilmesiyle, hem bedence hem de ruhça sarhoşluğa yatkınlığıyla tam bir denizciydi o. Bütün denizcilerde görülen o sallantılı yürüyüşe sahipti. Daracık pantolonunun yukarısında adaleli bir göğüs, kemerinde dalaşmaya hazır bir bıçak. Elleri nasır içindeydi. Teninde güneşin parıltıları vardı. Gece vakti caddeleri arşınlarken, hep Joaninha'yı düşünüyordu. Sol omzuna attığı keten ceketinin cebinde Joaninha için bir de armağan vardı. Armağanı Natal'den satın almıştı. Cebini yoklayan Chicão, gülümsedi, çünkü Joaninha'nın şu sırada öfkeden köpürdüğünü, onu ne yapıp edip rahatlatması gerektiğini biliyordu.

Joaninha'yı seviyordu, bu açıktı ve Joaninha'ya, bir denizcinin sadık olabileceği kadar da sadıktı. Denizcilerin her limanda bir dostu vardır, bunun dışında, herhangi bir yerde de bütün ötekilerden önemli olan bir de sevgilileri. Chicão'nun sevgilisi, uzun yıllardan beri Joaninha'ydı. Doğrusu Joaninha bunu hak ediyordu. Üzerine tuz kokusu sinmişti. Bütün bedenine. Dipdiri göğüsleri tuzlanın tepeleri gibi yükseliyordu; göğüslerinin koyu renkli tomurcuklarında nefis bir tat vardı.

Şeker Portakalı romanıyla ülkemizde yediden yetmişe herkesin sevgilisi olan Brezilyalı yazar José Mauro de Vasconcelos bu kitapta, damarlarında Çingene kanı taşıyan yetim Chicão' nun öyküsünü anlatıyor.

Brezilya'nın uçsuz bucaksız kıraçlarında doğan Chicão, rüzgârı ve denizi kardeşi bilerek büyür. Ateşli, güzel Joaninha'nın sevgilisi ve o kıyının en güçlü erkeği olur. Vasconcelos, her zamanki şiirli anlatımıyla, öz suyunu doğadan alan, sevgi ve özlem dolu, yaşamın içinden süzülüp gelmiş bir roman daha yaratıyor. Anlattığı toprakları ve o toprakların insanlarını çok iyi tanıyan yazar; onların duygularını, düşüncelerini, o topraklara bağlılıklarını ve o topraklardan kopuşlarını ustalikle yansıtıyor.

Bu romanda rüzgâr canlanıyor, ışık ve müziğe, dans adımlarının ve yürek çarpıntısının sesleri karışıyor.

#brezilyaedebiyatı #gençlik #kapitalizm #doğa #aşk #yoksulluk

